

Т.В. Консевич

*Житомирський державний університет
імені І. Франка*

*Науковий керівник:
к.ф.н., доц. Тараба І.О.*

ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Історія дослідження поняття запозичення як одного з найвпливовіших джерел збагачення словникового запасу мови має досить багато здобутків у вітчизняних та зарубіжних наукових роботах. Такі дослідники як А. Бауманна, Г. Глюка, Ш. Баллі, С. Мангушева, Р. Будагова, Р. Теллінга, Т. Гостюк, В. Гака, Л. Єфремова, М. Степанова плідно досліджували у своїх працях причини запозичень. Однак, слід зазначити, що особливості запозичень саме в сучасній німецькій мові з огляду на новітні тенденції, технології та сфери життя є перспективними та потребують нових, наукових пошуків.

Актуальність дослідження полягає у зростаючому інтересі науковців до досліджень особливостей запозичень, присвячених значенню лексичних одиниць в інтернаціональному аспекті. Існує багато чинників, які можуть впливати на мову. Однак, найчастіше впливу піддається лексичний склад мови. Ось чому питання про мовні запозичення є доречними і актуальними у сучасному світі.

Об'єктом нашого дослідження є лексичні одиниці, завдяки яким, словниковий склад німецької мови стає все більшим, шляхом запозичених слів з різних мов.

Предмет даного дослідження визначається оглядом найпоширеніших сфер діяльності, в яких процес запозичення здійснюється досить інтенсивно та дослідженням головних сучасних тенденцій в межах дослідження даної проблематики.

Мета нашої статті є визначення ролі запозичень в сучасній німецькій мові і аналіз процесу запозичень.

У сучасній лінгвістиці комунікація відіграє велику роль. Взаємодія між мовцями супроводжується сприйманням та взаєморозумінням. Можна зазначити, що мова є багатофункціональною системою, яка постійно змінюється під впливом багатьох чинників. Мова – зазнає іншомовного впливу, а іноді впливає на інші мови.

Слід зазначити, що аналіз процесу запозичень демонструє високу частотність використання іншомовних слів, які запозичуються в мову разом з новими поняттями. Це відбувається в таких випадках, коли одна країна знаходиться на вищому ступені технічного, економічного чи культурного розвитку.

Ю.О. Карпенко зазначає, що запозичення – це перехід слів з однієї мови в

іншу внаслідок взаємодії цих мов. Запозичення – це процес, в результаті якого в мові з'являється і закріплюється певний іншомовний елемент. Причинами запозичення є відсутність у рідній мові еквівалентного слова для нового терміну, явища чи поняття [3].

Це повноцінний елемент мови, що є частиною його лексичного багатства, служить джерелом словотворчих елементів та термінів, а також є невід'ємною частиною функціонування мови та її зміни. Таким чином можна пояснити ранні запозичення латинських слів в німецькій мові. Це відбувалося тоді, коли германці познайомилися з предметами, які ще не були відомими для германців. Результатом цього є закріплення іншомовних лексем в словниковому складі німецької мови. Це є загальновідомі лексеми, які германці запозичили з латинської мови, напр.: *Fenster* (fenestra), *Kirsche* (ceresia), *Wall* (vallum) та інші [6].

Зазначимо, що протягом VII – VI століть у зв'язку з прийняттям християнства та розвитком світської школи, можна побачити аналогічну картину процесу запозичення з латинської та грецької мов в німецьку мову, напр.: *Note* (nota), *Kloster* (claustrum) тощо [6].

Якщо розглядати більш пізні періоди процесу запозичення, то можна відзначити вплив французької мови, а саме французької буржуазної революції кінця XVIII століття. У німецьку мову були запозичені досить багато слів, які вкоренилися не тільки у німецькій мові, а і у багатьох інших мовах світу: *Komitee*, *liberal*, *Emigrant*, *Propaganda* тощо.

За словами М.Д. Степанової, багато слів, запозичених з французької мови, які більшою мірою зустрічалися в середньонімецькій лицарській поезії, майже не вкоренилися у словниковому складі німецької мови. В німецькій мові залишилися лише деякі слова, які виражають загальні конкретні поняття. Проте, слова, які позначають лицарські звичаї, предмети побуду та одягу, взагалі зникли з німецької мови зі зникненням лицарського стану [6].

Слід звернути увагу на вплив англійської мови. Англійські терміни мають велике значення для різних мов світу. Варто зазначити, що входження англійських запозичень у будь-яку мову є досить актуальним у сучасному мовознавстві. Ми можемо спостерігати за процесом запозичення з англійської мови в будь-які сфери нашого життя. Так, з побуту: *Pony*, *Brandy*, *Beefsteak*; зі сфери фінансових взаємин: *Scheck*, *Export*, *Import*; зі сфери техніки: *Patent*, *Ventilator*; зі сфери політичного життя: *Opposition*, *Meeting*, *Parlamentarier*. Також, слід згадати тенденцію, яку можна побачити в мові колишньої ФРН. Умови сприяли тому, що в німецькій мові вкоренилася велика кількість американських та англійських слів, а особливо американізмів: *shop* (Laden), *boss* (Chef, Wirt) *okey* (alles in Ordnung) тощо [6].

Підсумовуючи вище згадане, ми спостерігаємо значний вплив латинської, грецької, французької, англійської мови на розвиток німецької мови. Проте,

слід розглянути основні причини запозичень лексичних одиниць. Серед основних причин запозичень варто зазначити наступні причини:

- слова запозичуються для назв певних понять, яких раніше не було в німецькій мові;
- потреба в нових позначеннях вже відомих явищ;
- "закон мовної економії".

Запозичення слів є об'єктивно-історичним процесом, зумовлений різноманітними та постійними контактами між народами. Запозичення в більшості випадках входять в активний вжиток і посідають значне місце в лексичному складі мови, яка їх запозичила, збагачуючи власну лексику [1].

У вітчизняній германістиці існує класифікація, яка враховує роль запозичених слів у складі німецької мови та ступінь асиміляції форми запозичених слів. Відповідно до цієї класифікації, запозичені слова в німецькій мові поділяється на наступні три групи [5]:

1. інтернаціональні слова;
2. загальноновживана іншомовна лексика;
3. маловживана іншомовна лексика.

Інтернаціональна лексика є найбільш значною і важливою в німецькій мові. Вона включає в себе науково-технічні та суспільно-політичні терміни. Загальноновживана іншомовна лексика, порівняно з інтернаціональною лексикою, є відносно невелика. У цій групі переважають слова, які відносяться до різних сфер побуту, терміни в даній групі зустрічаються рідко. Третя група в класифікації – маловживана іншомовна лексика, яка вживається досить рідко в німецькій мові [7]. Дана класифікація запозичень ставить за мету показати роль запозиченої лексики в сучасній німецькій мові.

Серед власне запозичень виділяють іншомовні слова та інтернаціональні слова. Вважають, що іншомовні слова ще не повністю освоєні в мові, яка їх запозичила, так як є певні причини, наприклад, незвичне звукосполучення. У ролі інтернаціональних слів виступають наукові терміни, політична термінологія [2].

О. Тімашова вважає, що найактивніше запозичення відбувається в таких п'яти сферах. Ці сфери мають певний вплив на суспільну свідомість, так як відбувається формування лексики та термінології певної мови:

1. реклама;
2. молодіжна субкультура;
3. дозвілля: фітнес та мода;
4. економіка, комп'ютер;
5. новітня медіа, комп'ютерні та інформаційні технології [4].

Можна зазначити, що лексична система є відкритою для будь-яких змін, а також лексичний рівень мови виступає тим складником мовної системи, який зазнає змін у зв'язку з появою нового у будь-якій мові. Особливо інтенсивно відбуваються зміни в лексиці в період суспільно-політичних змін, науково-технічного прогресу, поява нового у мистецтві та культурі тощо.

Підсумовуючи результати нашого дослідження, на нашу думку, дана стаття має оглядовий характер та пропонує подальші напрями наукового

пошуку в даній проблематиці, яка є спрямована на дослідженні запозичених слів. Ми дослідили, що важливе місце у сучасній німецькій мові посідають запозичення, які є невід'ємною частиною будь-якої сфери діяльності.

Розглянувши процес запозичення було встановлено, що запозичення - це процес, в результаті якого в мові з'являється і закріплюється певний іншомовний елемент. Причинами запозичення є відсутність у рідній мові еквівалентного слова для нового терміну, явища чи поняття. Перспективним вважаємо дослідження сучасних сфер діяльності, які є найбільш популярними та перспективними у сучасному світі, а саме роль запозичених лексем у цих сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Блумфилд Л. Язык. - М.: Прогресс, 1968. - 608 с.
2. Дорошенко С.І. Загальне мовознавство / С.І. Дорошенко . - К.: Центр навч. л-ри, 2006. - 288 с.
3. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства / Ю.О. Карпенко. - К.:Академія, 2006. - 336 с.
4. Серебренников Б.А. К проблеме сущности языка // Общее языкознание. Формы существования. Функции. История языка. - М.: Наука, 1970. - 597 с.
5. Burger H. Sprache der Massenmedien / Harald Burger. – Berlin ; New York : Walter de Gruyter 1990. – S. 41–62.
6. Duden in zwölf Bänden. Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache. 4., neubearbeitete Auflage. Dudenverlag. – Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich. – 2007. – B. 7. – 969 S.
7. Duden: Auf gut Deutsch. Rechtschreibung, Grammatik und Wortwahl einfach erklärt 2018. Mit Übungen. Dudenverlag – Dortmund ; Leipzig ; Wien ; Zürich. – 2017. – 969 S.